

Mercator en de watervallen van Kruibeke op zondag 10-03-2024

We wandelen in het spoor van Mercator te Rupelmonde en gaan op zoek naar de watervallen van Kruibeke. Deze watervallen zijn een onderdeel van het fameuze Sigmplan.

Dagindeling

- 8.00u.** De bus wacht ons op aan de parking Secr. Vanmarckelaan in Moorsele. We rijden naar Rupelmonde.
- 9.30-11.30u.** In het spoor van Mercator: wandeling doorheen Rupelmonde met gegidst bezoek aan de Getijdenmolen, de Graventoren en visserswijk 't Schelleken.
- 12.00-14.00u.** Middagmaal in restaurant Scaldiana met knap zicht op de Schelde.
- 14.15-16.30u.** Wandeling in de polders van Kruibeke onder leiding van een Barbiërgids.
- 16.26u.** Watervallen van Kruibeke op hun hoogtepunt.
- 17.00-18.00u.** Afsluitende drink in kantine Yachtclub Kruibeke.
- 18.00-19.30u.** Terugrit naar Moorsele.

In het spoor van Mercator.

Gerardus Mercator (Rupelmonde, 5/3/1512-Duisburg, 2/12/1594) werd als Gerard De Cremer geboren. Hij was cartograaf, instrumentenmaker en graveur. Hij werd tijdens zijn leven als de 'Ptolemaeus van zijn tijd' beschouwd.

- *Ptolemaeus was een Grieks astroloog, astronoom, geograaf en wiskundige die leefde in Alexandrië* -

Mercator paste als eerste een hoekgetrouwe kaartprojectie toe. Die werd later naar hem genoemd: de mercatorprojectie. Zelf zag hij zich als een wetenschappelijk kosmograaf veel meer dan als iemand die met het maken van kaarten zijn brood moest verdienen. Zijn productie bleef beperkt. Hij is bekend van een paar globes, een vijftal wandkaarten en een onvoltooide kosmografie. Daarnaast introduceerde hij het woord 'atlas'. Dit omvatte destijds alle kaarten van de kosmos, dus van zowel het heelal als de aarde. Zijn producten, die Mercator voornamelijk in de Duitse Rijnstad Duisburg vervaardigde, hadden voor de latere commerciële kaartmakers in de Nederlanden een significante invloed.

De Getijdenmolen : een stukje levende geschiedenis

De Getijdenmolen van Rupelmonde is een echt erfgoedpareltje. Hij dateert uit 1517 en zowel de graaf van Vlaanderen als de stad Rupelmonde waren eigenaars van de molen. Het is de oudste en enige nog werkende getijdenmolen van het Europese vasteland.

Het gebouw met indrukwekkend eiken dakgebinte ziet er vandaag nog net zo uit als in de 16de eeuw.

Bij vloed op de rivier wordt een spaarvijver gevuld met water. Bij eb loopt de vijver leeg en drijft al dat opgespaarde water het waterrad

aan. De getijdenmolen is uitgerust met het grootste binnenwaterrad van België. Sinds de restauratie in 1996 maalt de molen weer.

De Graventoren, een waterburcht vol mythes

De markante Graventoren in Rupelmonde is het enige restant van een middeleeuwse waterburcht uit de 12de eeuw. Die werd gebouwd door de graven van Vlaanderen om de Schelde te beschermen. Bijna 500 jaar lang domineerde die kolossale Gravenburcht de samenvloeiing van Rupel en Schelde. Ooit waren er zelfs 17 torens want de burcht was zeer

belangrijk. Hier werd de tol geïnd van voorbijvarende schepen, maar het was ook een gevangenis. De graven sloten er hun vijanden op en lieten er zelfs verschillende tegenstanders onthoofden. Eén van de bekendste gevangenen was Mercator. In 1544 zat hij daar 7 maanden gevangen op beschuldiging van ketterij. Vanop de toren heb je een schitterend panoramisch uitzicht over de Scheldevallei.

De kerk van Rupelmonde met unieke glas-in-loodramen.

Nadat de Gravenburcht vernield werd vormden de ruïnes een schat aan nog bruikbaar bouw materiaal. Met een deel daarvan werd de kerk van Rupelmonde gebouwd. Vooral de glasramen maar ook de preekstoel van de Onze Lieve Vrouw-Bezoekingskerk zijn van grote erfgoedwaarde.

Lunch in restaurant Scaldiana.

Restaurant Scaldiana ligt pittoresk op de linkeroever van de Schelde en heeft een fenomenaal uitzicht over de rivier. Het terras is dan ook één van de mooiste plekjes om in Rupelmonde te vertoeven.

Op het menu:

- Aperitief Kir
- Soep van de chef.
- Varkensgebraad of forel, met groentjes en aardappelbereiding naar keuze. Voor wie vegetarisch wil eten is er pasta ratatouille.
- Dessert van de chef
- Koffie of thee
- 1 drankje naar keuze (huiswijn, pils, water of frisdrank) is inbegrepen.

Na de lunch brengt de bus ons tegen 14.15u.naar de Kruibeekse polder waar 2 Barbiergidsen ons opwachten voor een natuurwandeling in de polder met om 16.15 – 16.30 bezoek aan de watervallen van Kruibeke.

Wandeling in de Polders van Kruibeke en bezoek aan de watervallen.

De afgelopen eeuwen ontnamen we de Schelde en haar zijrivieren de ruimte om buiten de oevers te treden door gebieden in te polderen en de rivieren recht te trekken. Dat verhoogde het overstromingsgevaar, zo bewees de watersnood in 1976.

Daarom geeft Vlaanderen sinds 1977 ruimte terug aan de rivieren met een ketting van gecontroleerde overstromingsgebieden en ontpolderingen in de riviervalleien.

Het Sigmoplan.

De Schelde en haar zijrivieren staan voor een groot deel onder invloed van de getijden van de Noordzee. De dijkbreuk die Ruisbroek destijds onder water zette werd veroorzaakt door een stormvloed: een hevige noordwesterstorm op de Noordzee in combinatie met springtij.

Het oorspronkelijke Sigmoplan omvatte drie ingrepen om stormtij op te vangen:

- het verhogen van de dijken langs de Schelde, Durme, Nete, Zenne en Rupel.
- het aanleggen van dertien gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG's).
- de bouw van een stormvloedkering op de Schelde ter hoogte van Oosterweel.

De dijkwerken en de aanleg van de overstromingsgebieden zijn grotendeels achter de rug. De bouw van de stormvloedkering werd geschrapt, omdat de kosten ervan niet zouden opwegen tegen de baten.

Het Sigmoplan startte dus als een plan voor waterbeheersing. Ondertussen is het een veel ruimer project: een veilig Scheldegebied met veel aandacht voor de typische riviernatuur.

Getijdennatuur

Getijdennatuur bestaat uit laaggelegen slikken (die elke dag bij vloed onder water staan) en hoger gelegen schorren (die slechts enkele keren per maand overstromen). Het ritme van eb en vloed, maar ook de unieke overgang van zoet naar zout en het samenspel tussen water, zand en slib brengen een unieke variatie aan biotopen tot leven. En elk biotoop heeft dan ook nog eens zijn eigen typische bewoners.

De Polders van Kruibeke zijn Vlaanderens grootste overstromingsgebied.

In zijn ééntje maakt dit gecontroleerd overstromingsgebied met zijn 600 ha oppervlakte Vlaanderen 5 keer veiliger.

Kenmerkend voor de polders zijn de zompige elzenbroekbossen, waar het in de lente wemelt van de dotterbloemen. Maar het landschap is gevarieerder dan dat en trekt daardoor heel wat spectaculaire diersoorten aan: de purperreiger, de bever ... Zelfs otters en boommarters voelen zich hier sinds enkele jaren thuis.

De watervallen van Kruibeke.

Tijdens hoogtij kan je aan de overlooppdijk van het overstromingsgebied aan de in- en uitwateringsconstructie een 50 meter lange waterval aanschouwen tijdens hoogtij. Het Scheldewater stroomt dan het gecontroleerd getijdengebied (GGG) binnen. Bij laagtij vloeit het dan terug naar de Schelde.

Een spectaculaire waterval is er vanaf een hoogte van 5 meter TAW. Als wij er zijn op 10 maart is dat het geval met een TAW van 5,80 meter (TAW = Tweede Algemene Waterpassing, de referentiehoogte voor hoogtemetingen in België. Een TAW-hoogte van 0 meter is gelijk aan het gemiddeld zeeniveau bij laagwater in Oostende).

Een getuigenis:

Volgens de getijdentabel stroomt het water nu het spectaculairst. Ik moet toegeven dat ik enigszins sceptisch stond tegenover het hele gebeuren. Maar soms krijg ik het liefst van al ongelijk. Het zicht is ronduit schitterend. De woeste en triomfantelijke massa water wordt de kalme onverstoorbare polder ingeleid.

Praktische informatie :

Voor deze wandeling graag wandelschoenen. Ook een verrekijker is een meerwaarde! We wandelen in de voormiddag 2km en in de namiddag 4km. Niet-stappers kunnen vanaf de parking aan de Scheldelei op 400m de watervallen bereiken.

We verzamelen tegen 8.00u. aan de parking Secr. Vanmarckelaan en rijden naar Rupelmonde waar 2 gidsen ons opwachten.

's Middags eten we in restaurant Scaldiana, Gelaagstraat 55 te Rupelmonde.

Graag je deelname bevestigen en laat je keuze vlees, vis of vegetarisch hoofdgerecht weten **vóór zondag 25-02-24** bij Ansfried (0475/571156 - ansfried@outlook.com).

Graag het bedrag van **70€ per persoon** storten op rekening van DF Moorsele BE31 7785 2105 4955. Daarvoor krijg je het middagmaal, het gegidst bezoek aan Getijdenmolen en Graventoren, de gidsbeurt in de polders van Kruibeke, drankje achteraf en de bus heen en terug.

JE DEELNAME ÉN KEUZE VAN GERECHT BEIDE LATEN WETEN AAN ANSFRIED AUB!

De Cu-voet zomer op donderdag 20 juni 2024 naar Duinkerken: reproductie van 17de eeuws schip Jan Bart te Gravelines en Het Koor van Licht te Bourbourg.